

Samen opvoeden in de gemeente Barneveld!?

Een explorerend onderzoek om de Pedagogische Civil Society in de gemeente Barneveld in kaart te brengen

Universiteit Utrecht

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen

(200600042)

Studenten:

Lotte Bakker (3500047)

Rachèl Damen (4156439)

Kris van den Bos (5775388)

Rianne Burgers (3671941)

Inleverdatum:

28 juni 2016

Begeleider:

Bob Horjus

Inhoudsopgave

Abstract	3
Inleiding	4
Theoretisch kader	4
Gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid	3
Opvoedsteun	5
Ontmoeten.....	5
Sociaal klimaat	6
Hoofd- en deelvragen	7
Methodendeel	8
Onderzoeksdesign	8
Steekproefbepaling en participanten	8
Operationalisering	8
Validiteit en betrouwbaarheid	9
Ethische overwegingen	9
Resultaten	10
Algemene gegevens	10
Analysetechnieken	10
Gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid	10
Opvoedsteun	11
Ontmoeten	11
Sociaal klimaat	12
Conclusie	13
Betrouwbaarheid en generaliseerbaarheid	14
Discussie	15
Kanttekeningen.....	15
Vergelijking met literatuur.....	15
Aanbevelingen in de praktijk.....	16
Referenties	18
Bijlagen	23

Abstract

The current study explores to which extent respondents experience the Pedagogical Civil Society (PCS) in the municipality Barneveld. Respondents experiences are divided in four constructs that characterize PCS: Their willingness to share parenting responsibility, give and receive parenting support, meeting points in the area and social climate in their neighbourhood. Data was collected through a quantitative survey (N=357) by the municipality Barneveld. Results show respondents in Barneveld are ambivalent about involving others in childrearing practices, religious respondents seem to be more positive to share parenting responsibility. Almost all respondents indicate they both receive and give parenting support. Most informal parenting support is received from their own parents as opposed to formal support, which mostly comes from school. Most respondents meet each other at playgrounds in the direct vicinity of their residents. Respondents indicate they experience a positive social climate. In conclusion it seems the basics of PCS are met but could be expanded and strengthened.

Keywords: Pedagogical Civil Society (PCS), shared parenting responsibility, parenting support, meeting points, social climate.

Inleiding

Met de invoering van de Jeugdwet op 1 januari 2015 kregen gemeenten de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de jeugdzorg. Eén van de doelen van de Jeugdwet is om meer gebruik te maken van de eigen kracht van jeugdigen, ouders en hun sociale netwerk. Hierdoor hoeft er minder gebruik gemaakt te worden van professionele hulp (Kemperink & Bruijning, 2015). Waar voorheen de aandacht van jeugdzorg zich vooral richtte op de ouders en/ of het kind, verschuift de aandacht zich de laatste jaren meer naar de omgeving van ouders en kind, zoals steun van buurtbewoners of vanuit school (Brinkgreve, 2008; Payne, 2009; Van Vliet & Kesselring, 2009).

Deze verschuiving naar de omgeving van het gezin ligt ten grondslag aan het concept civil society. Het concept houdt immers de vrijwillige verbindingen in tussen burgers die op geheel onafhankelijke basis van de overheid of gemeentes fungeren (Hadenius & Ugglå, 1996; Kesselring, 2010). De Winter (2008) spreekt van een Pedagogische Civil Society (PCS) wanneer het gaat om de vrijwillige bindingen tussen burgers rondom het opvoeden van kinderen. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het versterken van de PCS en daarmee aan het versterken van sociale verbindingen (Bolt & Van der Zijden, 2013; Kesselring, Gemmeke & Geschiere, 2010).

Dit onderzoek richt zich op de gemeente Barneveld, waar al wel aandacht is voor de civil society, maar nog behoefte is aan kennis is over het pedagogische aspect. Om deze reden is in overleg met de gemeente Barneveld besloten om dit onderzoek te richten op vier aspecten van de PCS: gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid, opvoedsteun, ontmoeten en sociaal klimaat.

Theoretisch kader

Gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid

Gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid houdt in dat niet alleen de ouders, maar ook andere volwassenen de verantwoordelijkheid hebben voor het opvoeden van kinderen. In het kader van dit onderzoek over de PCS wordt met andere volwassenen 'buurtbewoners' bedoeld (Hilhorst & Zonneveld, 2013).

Uit onderzoek van Kesselring, De Winter, Horjus, Van de Schoot en Van Yperen (2012) onder ruim 1000 Nederlandse ouders blijkt dat 78,6% vindt dat buurtbewoners kunnen helpen in de opvoeding van hun kinderen. Daartegenover staat dat 70% aangeeft dat het opvoeden van hun kinderen alleen henzelf aangaat en vindt 63,9% het niet belangrijk dat volwassenen uit de omgeving zich bezighouden met de opvoeding van hun kinderen (Kesselring et al., 2012). Angst voor negatieve reacties van de desbetreffende ouders kan een oorzaak zijn om zich niet bezig te houden met de opvoeding van andermans

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

kinderen (Scales et al., 2004). Kortom, ouders onderschrijven het belang van een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid in algemene zin, maar als het hun eigen kinderen betreft zijn ze terughoudend (Kesselring et al., 2012).

Kesselring en collega's (2012) stellen dat er mogelijk een verschil is in de attitude ten aanzien van gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid tussen het opvoeden binnenshuis en buitenshuis. Binnenshuis staan kinderen vaker onder direct toezicht van eigen ouders dan buitenshuis. Het lijkt erop dat ouders positiever ten aanzien van gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid staan op momenten dat ze zelf geen toezicht houden op de kinderen, dan wanneer ze dit wel doen (Kesselring et al., 2012).

Opvoedsteun

In dit onderzoek is onderscheid gemaakt tussen het ontvangen en geven van opvoedsteun (Ghate & Hazel, 2002). Opvoedsteun voor ouders kan ontvangen worden vanuit verschillende bronnen (zie *Bijlage A*, Figuur 1). Eén van die bronnen is de informele bron, zoals familie, vrienden en burens (Ghate & Hazel, 2002). Ouders en schoonouders blijken uit voorgaande onderzoeken het meest in beeld bij het geven van steun en advies over de opvoeding (Bucx, 2011; Kesselring et al., 2012). Als tweede de semi-formele bron, zoals organisaties vanuit de gemeenschap of de vrijwillige sector, zoals een sportclub en een geloofsgemeenschap. Als derde de formele bron, waarmee georganiseerde instanties wordt bedoeld, zoals de gemeente, overheid, school van het kind, Bureau Jeugdzorg, het Consultatiebureau en Centrum Jeugd en Gezin (Ghate & Hazel, 2002). Ouders zien de school, peuterspeelzaal of kinderopvang als de formele bronnen die hen de meeste opvoedsteun geven (Bucx, 2011; Kesselring et al., 2012).

Informele opvoedsteun kan zowel ontvangen als gegeven worden door opvoeders en mede opvoeders (Barrera et al., 2002). In het geven van opvoedsteun aan elkaar kan onderscheid gemaakt worden tussen twee manieren van steunen. Allereerst kunnen opvoeders en medeopvoeders elkaar instrumenteel ondersteunen in de opvoeding, bijvoorbeeld door de kinderen met de auto naar school te brengen of op te passen op elkaars kinderen. Dit kan de draaglast van opvoeders verlichten (Andresen & Telleen, 1992). Ten tweede kunnen ze elkaar emotioneel steunen, door het bieden van een luisterend oor, het tonen van begrip en het geven van bevestiging in handelingen omtrent opvoeden (Barrera et al., 2002). Uit voorgaand onderzoek blijkt dat ouders die weinig informele steun krijgen niet te rade gaan bij instanties, maar juist de ouders die al meer steun ontvangen vanuit hun sociale netwerk (Bucx, 2011).

Ontmoeten

Wanneer buurtbewoners elkaar geregeld ontmoeten ontstaan sociale verbindingen (Snel & Boonstra, 2005; Kesselring, De Winter, Horjus, & Van Yperen, 2013). De contactladder van Snel en Boonstra (2005) geeft inzicht in het mechanisme achter het versterken van sociale verbindingen. Deze bestaat uit vier treden: ontmoeten, dialoog, samenwerken aan een positief pedagogisch buurtklimaat en netwerkvorming. Een trede omhoog betekent meer intensiteit in het contact tussen (mede)opvoeders (Kesselring et al., 2013). Allereerst moeten (mede)opvoeders elkaar ontmoeten, voordat er een meer betekenisvolle relatie kan ontstaan (Blokland, 2008; Snel & Boonstra, 2005). Daarom is het in eerste instantie van belang dat activiteiten zich richten op ontmoeting. De ontmoetingsplekken moeten uitnodigend zijn voor ouders om er met hun kinderen te komen. Ten tweede moeten ze makkelijk bereikbaar en laagdrempelig zijn, door bijvoorbeeld weinig regels of voorwaarden (Kesselring et al., 2013).

Redenen voor (mede)opvoeder(s) om ontmoetingsplaatsen te bezoeken kunnen zijn: sociaal contact, rust en ontspanning, de mogelijkheid tot het stellen van vragen en uitwisselen van ervaringen (Kesselring et al., 2013; Guest & Keatinge, 2009; Van Leeuwen, 2010). Daarnaast is het van belang dat er voldoende mogelijkheden in de buurt zijn om elkaar spontaan te ontmoeten, bijvoorbeeld op een speelplein, in de supermarkt, langs het sportveld of op een bankje in het park (Snel & Boonstra, 2005; Blokland, 2008). Wanneer buurtbewoners iets gemeenschappelijks hebben, bijvoorbeeld dezelfde culturele achtergrond of religie, is de kans op binding tussen buurtbewoners groter (Snel & Boonstra, 2005).

Sociaal klimaat

Ook het sociaal klimaat speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van kinderen, omdat een positief sociaal klimaat bijdraagt aan het welbevinden van kinderen en hun ouders (Bronfenbrenner, 1986; Payne, 2009). Een positief sociaal klimaat omvat de volgende elementen: contact tussen buurtbewoners, sociale cohesie, sociaal kapitaal en sociale controle (De Raat, 2014; Kesselring et al., 2012).

Voor de totstandkoming van een sociaal klimaat in de buurt is het nodig dat mensen elkaar ontmoeten. Tegenwoordig lijkt er echter sprake te zijn van een afname in buurtcontact (Breedveld et al., 2006; De Winter, 2013). Als er sprake is van contact tussen buurtbewoners kan de dialoog over opvoeden en gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid ontstaan (De Raat, 2014; Kesselring et al., 2012).

Bij het bevorderen van contact tussen buurtbewoners speelt sociale cohesie een rol. Sociale cohesie houdt in dat er een grote mate van vertrouwen en actieve betrokkenheid is tussen buurtbewoners (Chavis & Wandersman, 1990). Dit kan afwijkend gedrag voorkomen,

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

zoals middelenmisbruik (Peterson & Reid, 2003), criminaliteit (Sampson, Raudenbush, & Earls, 1997) en kindermishandeling (Kim & Maguire-Jack, 2013; Van Dijken, Stams, & De Winter, 2016). Sociale cohesie bevordert contact, maar contact met buurtbewoners blijkt op haar beurt ook een sterke voorspeller voor de mate van actieve betrokkenheid te zijn (Chavis & Wandersman, 1990). Sociale cohesie kan echter ook tegen werken, omdat het intolerantie en overdreven aanpassing kan bevorderen en een mogelijkheid biedt tot buitensluiten en discriminatie (Engbersen, 2003).

Sociale cohesie bevordert eveneens empowerment. Empowerment houdt onder andere in dat mensen vertrouwen in eigen controle en mogelijkheden hebben (Speer, Jackson, & Peterson, 2001; Zimmerman & Rappaport, 1988). Mensen met weinig vertrouwen in eigen controle en mogelijkheden, zijn minder vaak actief in de gemeenschap (Speer, 2000). Een minimaal gevoel van persoonlijke macht, gevoel invloed te kunnen uitoefenen, is namelijk nodig om te kunnen participeren (Chavis & Wandersman, 1990).

Het vergroten van het netwerk is ook een onderdeel van empowerment en dit vergoot het sociaal kapitaal. Sociaal kapitaal bestaat uit de sociale hulpbronnen in de buurt en is positief gerelateerd aan gezondheid (Coleman, 1988; Engbersen, 2003; Kawachi, Kennedy, & Glass, 1999). Een positief sociaal klimaat bevordert het sociaal kapitaal, omdat er contact tussen buurtbewoners ontstaat en daarmee het netwerk wordt vergoot en meer hulpbronnen beschikbaar komen (Kawachi, Kennedy, & Glass, 1999). Gedeelde normen zijn een vorm van sociaal kapitaal, maar kunnen ook vernieuwing tegengaan en andere gedragingen beperken (Coleman, 1988).

Ten slotte speelt sociale controle ook een rol in een positief sociaal klimaat. Een sterk sociaal netwerk in de buurt en een sterk gevoel van vertrouwen in elkaar zijn condities waardoor sociale controle kan ontstaan (Sampson, 2004). Daarnaast kunnen sociale cohesie en sociaal contact tezamen de sociale controle versterken (Warner, 2007).

Hoofd- en deelvragen

Op basis van bovenstaande literatuur is de volgende hoofdvraag geformuleerd: "*Wat zijn de ervaringen van ouders met thuiswonende kinderen tot 18 jaar ten aanzien van de Pedagogische Civil Society in de gemeente Barneveld?*" In elk van de volgende deelvragen is één construct van de PCS meegenomen:

- Deelvraag 1: Wat is de huidige attitude van ouders met thuiswonende kinderen tot 18 jaar ten aanzien van gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid in hun buurt?
- Deelvraag 2: In hoeverre ontvangen en geven opvoeders van gemeente Barneveld steun bij de opvoeding van hun kinderen in hun directe omgeving?

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

- Deelvraag 3: Waar ontmoeten buurtbewoners elkaar (herhaaldelijk) en waar ligt de behoefte ten aanzien van het ondernemen van activiteiten met buurtbewoners?
- Deelvraag 4: Hoe ziet het sociaal klimaat er volgens de ouders in de gemeente Barneveld uit?

Methoden

Onderzoeksdesign

Er is een praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd, hierbij is kennisvermeerdering het doel om zo tot goede beslissingen in de praktijk te komen (Tijmstra & Boeije, 2011). Er is sprake van een beschrijvend onderzoek, omdat het onderzoek tot doel heeft om een situatie in kaart te brengen (Baarda & De Goede, 2001; 't Hart, Van Dijk, De Goede, Jansen, Teunissen, 1996). Daarnaast is het onderzoek kwantitatief van aard, doordat de data uit de vragenlijst (zie *Bijlage C*) uitgedrukt kan worden in cijfermatige informatie (Neuman, 2014). Dit kwantitatieve onderzoek is exploratief, omdat er vooraf geen theorieën of hypothesen opgesteld zijn (Baarda & De Goede, 2001; Tijmstra & Boeije, 2011).

Steekproefbepaling en respondenten

Dit onderzoek richtte zich op ouders met thuiswonende kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar woonachtig in de gemeente Barneveld. De gemeente Barneveld bestaat uit negen kernen: Barneveld, De Glind, Kootwijk, Stroe, Voorthuizen, Garderen, Kootwijkerbroek, Terschuur en Zwartebroek. Eind 2015 telde de gemeente Barneveld 55.349 inwoners (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2015). Er zijn 6.775 huishoudens met thuiswonende kinderen van 0-18 jaar, waarvan 2500 ouders per brief is gevraagd mee te doen. Deze ouders zijn geselecteerd door middel van een gestratificeerde steekproef. Per kern is uitgezocht hoeveel gezinnen met thuiswonende kinderen er zijn. Vervolgens is er per kern een representatief aantal gezinnen gekozen door deze aselekt te selecteren uit het gemeentelijk bestand (Neuman, 2014). Om uiteindelijk voldoende respondenten te krijgen is gebruikgemaakt van een gemakssteekproef en is de link om de vragenlijst online in te vullen ook op verschillende Facebookgroepen geplaatst. Dit onderzoek heeft geen representatief aantal ouders per kern opgeleverd. Over verschillen tussen alle kernen onderling kunnen geen uitspraken gedaan worden. Om toch uitspraak te kunnen doen over mogelijke verschillen tussen kernen is gekozen om de grootste kern (Barneveld) te vergelijken met de kleinere kernen.

Operationalisering

Gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid. De gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid is met 5 stellingen geoperationaliseerd door vragen als

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

"Niet alleen professionals, maar ook buurtbewoners kunnen hun steentje bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt" (vraag 12).

Opvoedsteun. Binnen dit mechanisme is onderscheid gemaakt tussen het ontvangen van opvoedsteun en het geven van opvoedsteun. Ouders is gevraagd of zij weleens steun of advies krijgen bij de opvoeding van hun kinderen. Er is onderscheid gemaakt tussen drie soorten steun: informele, semi-formele en formele steun (vraag 6). Tevens is ouders gevraagd of zij in het afgelopen half jaar andere ouders bij de opvoeding hebben ondersteund. Daarin zijn de antwoorden in praktische en emotionele steun gecategoriseerd (vraag 7).

Activiteiten gericht op ontmoeten. Aan ouders is gevraagd op welke ontmoetingsplekken zij elkaar in de buurt kunnen ontmoeten en waar zij elkaar het meest ontmoeten (vraag 10). Daarnaast is hen gevraagd of ze belangstelling hebben voor opvoedactiviteiten met andere ouders als deze georganiseerd zouden worden (vraag 13).

Sociaal klimaat. Er is een aantal stellingen voorgelegd over het sociale klimaat in de buurt. Deze stellingen zijn gericht op: de mate van contact, sociale cohesie, actieve betrokkenheid, sociaal kapitaal, vertrouwen en de sociale controle (vraag 8, 9 en 11).

Validiteit en betrouwbaarheid

De vragenlijst is gebaseerd op een vragenlijst uit eerder onderzoek (Kesselring et al., 2012; Kesselring, Schouten, Horjus & de Winter, 2011). Deze vragenlijst is op aanraden van de gemeente Barneveld aangevuld met extra vragen en antwoordmogelijkheden over religie. Voor twee constructen is de *Cronbach's alfa* berekend, omdat de andere constructen van nominaal niveau zijn. De betrouwbaarheid van het construct 'attitude ten aanzien van gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid' is $\alpha = .78$ en van het construct 'sociaal klimaat' is $\alpha = .74$.

Ethische overwegingen

Dit onderzoek is ethisch verantwoord uitgevoerd, omdat er rekening is gehouden met de belasting en privacy van respondenten (Neuman, 2014). Zo zijn alle respondenten door middel van een brief of een bericht op Facebook, geïnformeerd over het doel en de procedure van het onderzoek. Verder namen zij deel op vrijwillige basis en konden zij op elk moment stoppen. De anonimiteit werd gewaarborgd doordat de gegevens met een respondentnummer werden verwerkt. Vervolgens is hier vertrouwelijk mee omgegaan, doordat deze gegevens niet aan derden is verstrekt. Verder is aan respondenten de mogelijkheid geboden om achteraf het onderzoek in te zien (Baarda & De Goede, 2001; Neuman, 2014).

Resultaten

Algemene gegevens

Aan dit onderzoek deden 357 ouders mee met thuiswonende kinderen tot 18 jaar, woonachtig in de gemeente Barneveld: Barneveld (57.5%), Voorthuizen (17.8%), Kootwijkerbroek (8.3%), Stroe (4.7%), Terschuur (3.9%), Garderen (3.3%), Zwartebroek (1.9%), De Glind (0.8%) en Kootwijk (0.8%). Hiervan was 72.5% vrouw en 25.3% man. De ouders hebben gemiddeld 2.17 thuiswonende kinderen onder de 18 jaar. Driekwart van de mensen woont langer dan 6 jaar in dezelfde buurt (75.3%).

Analysetechnieken

De gegeven antwoorden op de vragenlijsten zijn verwerkt in SPSS, waarna een aantal analyses is uitgevoerd, zoals t-toetsen, correlaties, kruistabellen en analysis of variance (ANOVA). Doordat de missende waarden minder is dan 5% van de totale respons, is het niet nodig om vragenlijsten met een missende waarde geheel van de analyse uit te sluiten (Field, 2013). De scores op de andere vragen zijn in het geval van een missende waarde ook meegenomen in de analyse.

Gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid

Attitude. Zoals blijkt uit Tabel 1 (zie *Bijlage B*), vindt het merendeel (81.9%) dat niet alleen professionals, maar ook buurtbewoners hun steentje kunnen bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt. Toch blijkt dat 73.0% van de ouders het niet belangrijk vindt dat andere ouders zich met de opvoeding van hun kinderen bezig houden. Hierbij is met behulp van een Pearson correlatie, een significante sterke positieve correlatie gevonden tussen ouders die het niet belangrijk vinden dat volwassenen uit de buurt zich bezighouden met de opvoeding van hun kinderen (73.0%) en ouders die het niet belangrijk vinden om zichzelf bezig te houden met de opvoeding van de kinderen uit de buurt (73.0%); $r = .82, p < .001$.

Binnenshuis/buitenshuis. In de vragenlijst voor de gemeente Barneveld is de vraag uitgesplitst in opvoeden thuis en buitenshuis. Als het gaat om het opvoeden thuis, vindt 72.3% dat het opvoeden van eigen kinderen alleen de ouders aangaat. Echter, wanneer het om de opvoeding buitenshuis gaat is 50.2% van de ouders het hiermee eens. Hier is een significante middelmatige positieve correlatie te vinden: hoe meer men het eens is met de stelling dat het opvoeden thuis alleen henzelf aangaat, hoe meer men het eens is met de stelling dat het opvoeden buitenshuis ook alleen henzelf aangaat; $r = .62, p = .005$.

Overige resultaten gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid. Er zijn significante verschillen gevonden tussen mensen die lid zijn van een geloofsgemeenschap en mensen die dit niet zijn (zie *Bijlage B*, Tabel 2). Mensen die lid zijn van een geloofsgemeenschap zijn er significant meer van overtuigd dat buurtbewoners hun steentje

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

kunnen bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt dan mensen die niet lid zijn van een geloofsgemeenschap; $t(310)=-2.90, p=.004$. Daarnaast vinden zij het significant belangrijker dat volwassenen uit de buurt zich bezighouden met opvoeding van hun kinderen ($t(350)=-3.68, p<.001$) en vinden zij het significant belangrijker om zelf ook betrokken te zijn bij opvoeding van kinderen uit de buurt ($t(349)=-3.15, p=.002$), dan mensen die niet lid zijn van een geloofsgemeenschap. Tot slot zijn zij het significant vaker oneens met de stelling dat het opvoeden van hun kinderen alleen hen zelf aangaat, zowel in de thuissituatie ($t(327)=3.88, p<.001$), als buitenshuis ($t(348)=4.38, p<.001$), dan mensen die niet lid zijn van een geloofsgemeenschap.

Opvoedsteun

Ontvangen steun. Van alle respondenten gaven 91,9% aan minimaal van één informele, semi-informele en/of formele steunbron gebruik te maken. Ouders geven aan dat hun eigen ouders en/of hun schoonouders de steunbron is van wie zij het vaakst steun of advies ontvangen (66.9%). De minste steun vanuit informele bronnen komt volgens ouders van burens (14.3%). Wat betreft de semi-informele steunbronnen ontvangen de respondenten 22.7% steun en/of advies vanuit de kerk en/of moskee en 5.% van een sportcoach en/of trainer. Van de vijf formele steunbronnen geven alle respondenten aan die het meeste te ontvangen vanuit kinderopvang, peuterspeelzaal en/of school (36.1%) en van het consultatiebureau, Centrum Jeugd en Gezin en/of de schoolarts (35.0%). De minste steun en/of advies ontvangen de respondenten vanuit een jongerenwerker (0.3%) (zie *Bijlage B*, Tabel 3)

Geven van steun. Het overgrote deel van de respondenten geeft aan dat zij andere opvoeders wel eens steun en/of advies geven (82.6%). Van alle respondenten blijkt dat 22.1% van de steun instrumentele steun is die zij verlenen, 27.2% is emotionele steun en 28.6% geeft aan dat zij zowel instrumentele als emotionele steun hebben gegeven.

Overige resultaten opvoedsteun. Er is sprake van een kleine, significante correlatie tussen het ontvangen van opvoedsteun en het geven van opvoedsteun, $r(352)=.28, p<0.001$.

Ontmoetingsplaatsen & activiteiten behoefte

Ontmoeten. In totaal is er 777 keer een ontmoetingsplek aangevinkt en met 221 keer (61.9%) is het speelplein (onbewaakt plein waar kinderen ten alle tijden kunnen spelen met of zonder speeltoestellen) de meest aangevinkte ontmoetingsplek in de gemeente Barneveld (zie *Bijlage B*, Tabel 4). Het speelplein heeft met 27.2% ook de hoogste score wanneer gevraagd wordt waar ouders het vaakst buurtbewoners treffen.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Respondenten hebben vaak zelf nog een aanvulling gegeven op de vraag waar ze buurtbewoners het meest ontmoeten. Deze aanvullingen hadden vooral betrekking op plekken in de directe omgeving van de eigen woning voorbeelden zijn: op straat, op de parkeerplek, op een grasveld en de voortuin en/ of de steeg. Daarnaast is de school ook vaak genoemd.

Behoeftte aan activiteiten met andere ouders. Respondenten is gevraagd of zij behoefte hebben aan activiteiten met andere ouders uit hun buurt. In de vragenlijst zijn zeven opties gegeven: een ouderkamer, thema bijeenkomst, persoonlijk advies van ouders, online advies van ouders, advies vanuit de geloofsgemeenschap, een training of cursus met andere ouders volgen en leuke dingen ondernemen. Met een totaal score van 33,1% is de activiteit 'leuke dingen doen', zoals zwemmen, fietsen of samen eten het meest populair, gevolgd door advies vanuit de eigen geloofsgemeenschap ten aanzien van opvoeden met 20,8%. De activiteit 'ouderkamer' is het minst populair met 4,4%.

Sociaal klimaat

Er is sprake van een goede betrouwbaarheid van de vragen en onderdelen die sociaal klimaat meten (Cronbachs alfa > .7).

Contact en sociale controle. De meerderheid van de respondenten (57.6%) rapporteerde dat er een redelijke mate van contact is tussen buurtbewoners (zie *Bijlage B*, Tabel en 5). Daarnaast gaven de respondenten aan dat er gemiddeld genomen sprake is van sociale controle in de buurt ($M=1.05$). Het lijkt erop dat respondenten die lid zijn van een geloofsgemeenschap ($M=.99$) significant meer ($F(2,330) = 3.16$ $p=.044$) sociale controle ervaren dan respondenten die niet lid zijn van een geloofsgemeenschap ($M=1.10$).

Sociale cohesie. Over het algemeen ($M=.97$) komt naar voren dat de respondenten aangeven dat ze sociale cohesie ervaren, waarbij respondenten uit Barneveld minder sociale cohesie ervaren in vergelijking met andere kernen ($F(1,355) = 9.91$ $p=.002$). De meerderheid van de respondenten geeft aan zich verbonden te voelen met de buurt (81,3%), bewoners betrokken zijn in hun buurt (76.6%) en dat buurtbewoners kinderen op een positieve manier benaderen (88.9%). Daarnaast geeft 93.8% van de respondenten aan dat hun buurt kindvriendelijk is en 76.2% denkt hetzelfde over opvoeden als hun buurtbewoners. Een minderheid lijkt te willen verhuizen (18.0%). Daarnaast is meer dan de helft van de respondenten (65,8%) lid van een vereniging of gemeenschap, waarvan de meeste (53.5%) van een geloofsgemeenschap. Daarnaast doet 51.5% mee aan activiteiten en doet ruim een kwart vrijwilligerswerk (26.3%). De meeste respondenten (96.6%) zijn het eens (78.1%) of zeer eens (18.5%) met de uitspraak dat buurtbewoners te vertrouwen zijn.

Steun, hulp en advies en invloed. Over het algemeen ($M=1.01$) ervaren de respondenten een redelijke mate van steun, hulp en advies. De meeste respondenten (82.3%) praten met elkaar over hun kinderen. Bijna evenveel ouders (42.2%) geven aan redelijk het gevoel te hebben invloed uit te kunnen oefenen in de buurt als weinig (41.9%), waarbij respondenten uit Barneveld minder het gevoel hebben invloed te kunnen uitoefenen in vergelijking met respondenten uit andere kernen ($F(1,351)=7.13$ $p=.008$).

Overige resultaten sociaal klimaat. Er lijkt een klein significant verschil te bestaan tussen respondenten die lid zijn van een geloofsgemeenschap ($M=1.01$) en zij die dat niet zijn ($M=1.11$), waarbij respondenten die lid zijn van een geloofsgemeenschap iets positiever tegen het sociaal klimaat aankijken ($F(2,354)=3.80$, $p=.023$). Daarnaast lijkt het erop dat respondenten wonend in de kern Barneveld iets minder positief ($M=1.12$) aankijken tegen het sociaal klimaat dan respondenten uit andere kernen ($M=.98$) met $F(1,355)=12.45$ $p<.001$).

Conclusie

Dit onderzoek bevat vier deelvragen om daarmee de hoofdvraag te kunnen beantwoorden: "*Wat zijn de ervaringen van ouders met thuiswonende kinderen tot 18 jaar ten aanzien van de Pedagogische Civil Society in de gemeente Barneveld?*" Er is onderzocht wat de huidige attitude is van ouders met thuiswonende kinderen tot 18 jaar ten aanzien van gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid in hun buurt. Daarnaast is er onderzocht in hoeverre ouders opvoedsteun ontvangen en geven. Ook is gekeken waar ouders elkaar (herhaaldelijk) kunnen ontmoeten en waar de behoefte ligt ten aanzien van het ondernemen van activiteiten met buurtbewoners. Tot slot is onderzocht hoe ouders van de gemeente Barneveld het sociale klimaat van hun buurt beoordelen.

Over het algemeen lijkt het zo te zijn dat ouders in de gemeente Barneveld vinden dat buurtbewoners bij kunnen dragen aan de opvoeding van kinderen in hun buurt. Echter, het merendeel van de ouders vindt het niet belangrijk dat andere ouders zich met de opvoeding van hun kinderen bezig houden. Tevens vinden zij het zelf niet belangrijk om zich bezig te houden met de opvoeding van de kinderen uit de buurt. Ouders in de gemeente Barneveld zijn het er vaker mee eens dat het opvoeden binnenshuis alleen henzelf aangaat dan wanneer het gaat over de opvoeding die buitenshuis plaatsvindt.

Daarnaast blijkt dat mensen die lid zijn van een geloofsgemeenschap in hun buurt positiever staan tegenover gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid dan mensen die niet lid zijn van een geloofsgemeenschap in hun buurt.

Ouders ervaren grotendeels steun en/of advies van hun eigen (schoon)ouders. Er wordt weinig opvoedsteun ervaren vanuit organisaties die vaak gebaseerd zijn op

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

vrijwilligers, zoals de sportvereniging of vanuit een geloofsgemeenschap. Wat betreft opvoedsteun vanuit overheidsinstellingen ervaren ouders de meeste steun en/of advies vanuit school en het CJG.

Verreweg de meeste ouders hebben aangegeven dat zij in het afgelopen half jaar weleens advies of steun verleend hebben aan een ander, waarbij er net zo veel instrumentele steun als emotionele steun wordt gegeven. De instrumentele steun die ouders geven bestaat voornamelijk uit het ophalen of wegbrengen van andermans kinderen en het oppassen op andermans kinderen. Emotionele steun die ouders geven bestaat voornamelijk uit het geven van een tip vanuit eigen ervaringen of het bieden van een luisterend oor. Uit een overige analyse kwam naar voren dat er een lineaire relatie bestaat tussen het ontvangen en geven van opvoedsteun. Dat wil zeggen dat als ouders opvoedsteun ontvangen, zij met een grotere waarschijnlijkheid ook opvoedsteun geven aan andere ouders en andersom.

Ouders hebben het speelplein het meest genoemd als plek waar zij elkaar (kunnen) ontmoeten. Daarnaast is ook vaak aangegeven dat de directe omgeving van de eigen woning belangrijk is om elkaar te ontmoeten. Mensen hebben bijvoorbeeld aangegeven elkaar geregeld op straat te ontmoeten, op de parkeerplek, in de tuin/ steeg of op school. Er bleek het meest behoefte te zijn aan 'leuke dingen doen, zoals zwemmen, fietsen en samen eten'.

Ouders lijken positief te zijn over het sociale klimaat in hun buurt, waarbij ouders die lid zijn van een geloofsgemeenschap positiever tegen het sociaal klimaat aankijken dan ouders die geen lid zijn van een geloofsgemeenschap. Opvallend is dat ouders die in de grootste kern wonen, namelijk Barneveld, minder positief zijn over het sociale klimaat in hun buurt dan ouders uit de kleinere kernen.

Daarnaast komt naar voren dat er sprake lijkt te zijn van sociale controle, waarbij ouders die lid zijn van een geloofsgemeenschap, meer sociale controle lijken te ervaren dan ouders die dat niet zijn. Ook lijkt er een redelijke mate van actieve betrokkenheid van de ouders te zijn. De meeste ouders doen mee aan activiteiten in de buurt en zijn lid van een vereniging, waarvan de meerderheid lid is van een geloofsgemeenschap en ruim een kwart van de ouders vrijwilligerswerk doet.

Ouders vinden dat er over het algemeen sprake is van sociale cohesie in de gemeente Barneveld, waarbij er een verschil lijkt te bestaan tussen de verschillende kernen. Ouders uit de kern Barneveld ervaren minder sociale cohesie dan ouders uit de andere kernen. Daarnaast blijkt dat er in alle kernen regelmatig contact is tussen ouders in de buurt en dat ze vertrouwen hebben in hun buurtbewoners.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Tot slot blijkt dat de helft van de ouders in de gemeente aangeeft invloed te kunnen uitoefenen in hun buurt. Er komt naar voren dat ouders in de grootste kern minder het gevoel hebben invloed te kunnen uitoefenen.

Betrouwbaarheid en generaliseerbaarheid

Ouders hebben volledig anoniem mee kunnen doen aan dit onderzoek, waardoor de gegeven antwoorden als betrouwbaar gezien kunnen worden en de kans op sociaal wenselijke antwoorden verminderd is. Er hebben voldoende ouders meegedaan aan dit onderzoek waardoor de conclusies lokaal generaliseerbaar zijn voor ouders met thuiswonende kinderen tot 18 jaar in de gemeente Barneveld. Doordat dit onderzoek alleen onder inwoners in de gemeente Barneveld is uitgevoerd, kunnen de resultaten niet gegeneraliseerd worden naar andere gemeenten in Nederland.

Discussie

Kanttekeningen huidig onderzoek

Voor sommige respondenten was niet duidelijk wat er werd bedoeld met 'de buurt'. Wanneer het in dit onderzoek gaat om de buurt gaat het om beleving hiervan en niet zozeer om een echte geografische afscheiding aan te geven.

Respondenten kregen vragen waarbij ze de mening van andere ouders in de buurt moesten inschatten (vraag 8h, 9a, 9b, 9c, 9f). Op deze vragen is vaak 'weet ik niet' (38 tot 101 per vraag) geantwoord. Deze antwoorden zijn niet meegenomen in de resultatenanalyse waardoor de steekproefgrootte niet meer representatief is. Hoewel het lijkt dat deze resultaten mogelijk niet geheel representatief zijn voor de gemeente Barneveld, zou het ook kunnen zijn dat de resultaten wel valide zijn omdat de mensen die het niet wisten ook niet hebben gegokt.

Vergelijking met andere literatuur

Ouders uit de gemeente Barneveld zijn het vaker eens (81,9%) met de stelling dat niet alleen professionals, maar ook buurtbewoners kunnen bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt, dan blijkt (78,6%) uit onderzoek door Kesselring en collega's (2012). Echter, de ouders uit de gemeente Barneveld zijn sterker van mening (73,0% tegenover 63,9%) dat ze het niet belangrijk vinden om zich bezig te houden met opvoeding van kinderen uit de buurt. Hieruit zou blijken dat ouders in de gemeente Barneveld het in sterkere mate eens zijn met de landelijke trend dat ouders het belang van gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid onderschrijven, maar terughoudend zijn als het hun eigen kinderen betreft (Kesselring et al., 2012).

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Toch is er enige nuance aan te brengen als het gaat over de gedeelde verantwoordelijkheid in de opvoeding. Uit huidig onderzoek blijkt dat ouders in de gemeente Barneveld het minder vaak eens zijn met de stelling dat opvoeden alleen henzelf aangaat dan uit onderzoek van Kesselring en collega's (2012) blijkt. Een verklaring hiervoor is het verschil tussen opvoeden binnenshuis en buitenshuis, waarbij ouders binnenshuis eerder zien als bemoeizucht of inbreuk op privacy (Kesselring et al., 2012). Er kan voorzichtig geconcludeerd worden dat ouders in gemeente Barneveld meer openstaan voor gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid dan ouders uit de tien gemeenten waar Kesselring en collega's (2012) onderzoek naar hebben gedaan.

Het lijkt erop dat mensen die lid zijn van een geloofsgemeenschap zich in een hechter netwerk begeven dan mensen die lid zijn van een sport- en/of hobbyvereniging. Een lidmaatschap bij een geloofsgemeenschap verkrijgt iemand meestal al op jonge leeftijd. Vanaf de geboorte gaat een kind bijvoorbeeld al mee naar de kerk. Wanneer iemand al jong lid is van een vereniging is hij dat meestal ook eerder op oudere leeftijd (Bekkers, Hooghe & Stolle, 2004).

Ouders krijgen het vaakst advies en/of steun van hun eigen (schoon)ouders en vrienden en kennissen, dit blijkt uit voorgaand onderzoek ook zo te zijn (Bucx, 2011). Daarentegen zeggen de ouders in gemeente Barneveld minder steun van hun buren te ontvangen dan uit vergelijkbaar onderzoek (Bucx, 2011). In de gemeente Barneveld lijkt er weinig gebruik te worden gemaakt van formele steunbronnen. Desondanks ontvangen ouders, net zoals in andere gemeenten, de meeste steun en/of advies van school (Bucx, 2011; Kesselring et al., 2012; zie *Bijlage B*, Tabel 3).

Inwoners van de gemeente Barneveld beoordelen het sociaal klimaat over het algemeen positief. Deze resultaten komen overeen met de uitkomsten van onderzoek uitgevoerd in tien gemeenten in Nederland (Kesselring et al., 2012; zie *Bijlage B*, Tabel 6). Uit ander landelijk onderzoek komt echter naar voren dat vaders een positiever beeld van de buurt hebben dan moeders (Bucx, 2011).

Aanbevelingen voor de praktijk

1). Uit huidig onderzoek blijkt dat ouders in de gemeente Barneveld elkaar het vaakst ontmoeten op straat en in speeltuinen en behoefte hebben aan het ondernemen van gezamenlijke leuke activiteiten. De eerste aanbeveling is om structurele ontmoetingen te organiseren, waarbij de straat en speeltuinen de meest logische plekken lijken te zijn. Hierbij kan gedacht worden aan een (wekelijkse) spelletjesmiddag, fietstochten, picknicks en een buurtbarbecue.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

2). Uit huidig onderzoek blijkt dat ouders in de gemeente Barneveld minder opvoedsteun ontvangen van de bureaus in vergelijking met andere gemeenten. De tweede aanbeveling aan de gemeente Barneveld zou zijn dat zij in haar beleid een visie, missie en plan van aanpak kan ontwikkelen om de dialoog over opvoeding te stimuleren. Een voorbeeld hiervan is een huis-aan-huiskrant over samen opvoeden.

3). Uit huidig onderzoek bleek dat ouders voornamelijk het gevoel hebben weinig of redelijk invloed uit te kunnen oefenen in de buurt. Dit zou versterkt kunnen worden als beroepskrachten werkend bij de gemeente Barneveld (zoals Be Active) bewoners zouden mobiliseren, door een aantal 'gangmakers' te zoeken die anderen kunnen enthousiasmeren tot het organiseren van activiteiten in de buurt.

4). Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt er in gemeente Barneveld sprake te zijn van een positief klimaat waarin er sprake is van sociale cohesie. Om het samenhangingsgevoel te versterken zou er bijvoorbeeld meer contact kunnen worden bevorderd door het ontwikkelen en promoten van een BuurtApp, waarin bewoners elkaar diensten of spullen kunnen aanbieden. BuurtApps kunnen ook worden gebruikt om de sociale controle te vergroten, bijvoorbeeld dat zij kunnen melden wanneer iemand vermist wordt.

5). Dit onderzoek levert voornamelijk kwantitatieve data om de Pedagogische Civil Society in kaart te brengen. Om meer verdieping te krijgen in contexten en perspectieven van de behoeften van buurtbewoners zou er per kern een focusgroep georganiseerd kunnen worden waarbij buurtbewoners en professionals met elkaar in gesprek gaan.

Referenties

- Andresen, P. A., & Telleen, S. L. (1992). The relationship between social support and maternal behaviors and attitudes: A meta-analytic review. *American Journal of Community Psychology, 20*, 753-774. doi:10.1007/BF01312606
- Baarda, D. B., & De Goede, M. P. M. (2001). *Basisboek methoden en technieken. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese.
- Barrera, M., Biglan, A., Taylor, T., Gunn, B., Smolkowski, K., Black, C., . . . & Fowler, R. (2002). Early elementary school intervention to reduce conduct problems: A randomized trial with Hispanic and non-Hispanic children. *Prevention Science, 3*, 83-94. doi:10.1023/A:1015443932331
- Bekkers, R., Hooghe, M., & Stolle, D. (2004). Lange termijn effecten van jeugdparticipatie, Persistente effecten van deelname aan jeugdverenigingen in Nederland en de Verenigde Staten. *Mens en Maatschappij*, 1-30. Verkregen op 28-05-2016 van <https://pure.rug.nl/ws/files/14531689/BekkersR-Langetermijn-2004.pdf>
- Blokland, T. (2008). *Ontmoeten doet ertoe*. Rotterdam: Vestia. Verkregen op 12-05-2016 van <http://docplayer.nl/77751-Ontmoeten-doet-er-toe.html>
- Bolt, A., & Van der Zijden, Q. (2013) Nieuw jeugdstelsel: Eenvoud en verbinding. *Jeugdbeleid, 3*, 161-168. doi:10.1007/s12451-013-0029-8
- Breedveld, K., Van den Broek, A., De Haan, J., Harms, L., Huysmans, F., & Van Ingen, E. (2006). *De tijd als spiegel, Hoe Nederlanders hun tijd besteden*. Den Haag: SCP.
- Brinkgreve, C. (2008). Modern ouderschap. In Koops, W., Levering, B., & De Winter, M. (Eds.), *Opvoeding als spiegel van de beschaving. Een moderne antropologie van de opvoeding* (pp. 126-136). Amsterdam: SWP.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the Family as a Context for Human Development: Research perspectives. *Developmental Psychology, 22*, 723-743.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

<http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.22.6.723>

- Bucx, F. (2011). *Gezinsrapport 2011: Een portret van het gezinsleven in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Verkregen op 13-04-2016 van http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2011/Gezinsrapport_2011
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2015). *Demografische kerncijfers per gemeente 2015*. Verkregen op 07-04-2016 van <https://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/68092452-2D41-416C-B5D5-C77737DBDE80/0/demografischekerncijfers2014.pdf>
- Chavis, D. M., & Wandersman, A. (1990). Sense of community in the urban environment: A catalyst for participation and community development. *American journal of community psychology, 18*, 55- 81. doi:10.1007/BF00922689
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology, 94*, 95-120. Verkregen op 21-04-2016 van <http://www.jstor.org/stable/2780243>
- De Raat, L. A. (2014). It takes a village to raise a child. *Social Cosmos, 5*, 58-63. Verkregen op 12-05-2016 van <https://socialcosmos.library.uu.nl/index.php/sc/article/view/95>
- De Winter, M. (2008). *Opvoeding als spiegel van de beschaving: Een moderne antropologie van de opvoeding*. Amsterdam: SWP.
- De Winter M. (2013). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding: Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Amsterdam: SWP.
- Engbersen, G. (2003). De armoede van sociaal kapitaal. *Economisch-Statistische Berichten, 27*, 12-13. Verkregen op 03-04-2016 van https://www.researchgate.net/profile/Godfried_Engbersen/publication/254770257_De_armoede_van_sociaal_kapitaal/links/53f4787d0cf22be01c3ec2c0.pdf
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics (4th edition)*. California: Sage Publications.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Ghate, D., & Hazel, N. (2002). *Parenting in poor environments: Stress, support and coping*.

London: Jessica Kingsley Publications.

Guest, E. M., & Keatinge, D. R. (2009). The value of new parent groups in child and family health nursing. *The Journal of Perinatal Education*, 18, 12-22. doi:

10.1624/105812409X461180

Hadenius, A., Ugglå, F. (1996). Making civil society work, promoting democratic development: What can states and donors do? *Elsevier*, 24, 1621-1639.

doi:10.1016/0305-750X(96)00062-9

Hilhorst, P., & Zonneveld, M. (2013). *De gewoonste zaak van de wereld, radicaal kiezen voor de Pedagogische Civil Society*. Den Haag: RMO.

Kawachi, I., Kennedy, B. P., & Glass, R. (1999). Social capital and self-rated health: a contextual analysis. *American journal of public health*, 89, 1187-1193.

doi:10.2105/AJPH.89.8.1187

Kemperink, T., & Bruijning, E. (2015). Het nieuwe sociaal domein. *HEADline*, 32, 14-16.

doi:10.1007/s40739

Kesselring, M. (2010). *Allemaal Opvoeders*, webpublicatie 1: Theoretische verkenning.

Verkregen op 20-03-2016 van <http://www.allemaalopvoeders.nl>

Kesselring, M., De Winter, M., Horjus, B., Van de Schoor, R., & Van Yperen, T. (2012).

Do parents think it takes a village? Parents' attitudes towards nonparental

Adults' involvement in the upbringing and nurture of children. *Journal of*

community psychology, 40, 921-937. doi:10.1002/jcop.21497

Kesselring, M., De Winter, M., Horjus, B., & Van Yperen, T. (2013). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van een andere

paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek*, 1, 5-20. doi:

10.5117/PED2013.1.KESSE

Kesselring, M., De Winter, M., Van Yperen, T., & Horjus, B. (2015). De pedagogische civil society in praktijk: Een studie naar de effecten van de activiteiten binnen het

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

programma Allemaal Opvoeders. *Pedagogiek*, 35, 263-284. doi:
10.5117/PED2015.3.KESS

Kesselring, M., Gemmeke, M., Geschiere, M. (2010). De pedagogische civil society en het CJG: CJG kan opvoedkundige kracht van de omgeving versterken. *Jeugd en Co Kennis*, 4, 19-28. doi:10.1007/BF03089332

Kesselring, M. C., Schouten, M. A., Horjus, B. & De Winter, M. (2011). Allemaal Opvoeders, webpublicatie 4: Resultaten van de meting onder ouders, uitgesplitst naar gemeente. Verkregen op 07-04-2016 van <http://www.allemaalopvoeders.nl>

Kim, B., & Maguire-Jack, K. (2013). Community interaction and child maltreatment. *Child abuse & neglect*, 41, 146-157. doi:10.1016/j.chiabu.2013.07.020

Neuman, W. L. (2014). *Understanding Research*. Boston: Pearson Education.

Payne, V. J. (2009). It takes a village to raise a child: How Bronfenbrenner's microsystem promotes youth resilience in black communities. *Human Development*, 1, 1-25. Verkregen op 07-04-2016 van <http://victoriajpayne.pbworks.com/f/Research+-+It+Takes+a+Village.pdf>

Peterson, N. A., & Reid, R. J. (2003). Paths to psychological empowerment in an urban community: Sense of community and citizen participation in substance abuse prevention activities. *Journal of Community Psychology*, 31, 25-38
doi:10.1002/jcop.10034

Sampson, R. J. (2004). Networks and neighbourhoods. *Demos Collection*, 12, 155-166. Verkregen op 20-03-2016 van http://www.cihm.leeds.ac.uk/document_downloads/networklogic12sampson.pdf

Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. *Science*, 277, 918-924.
doi:10.1126/science.277.5328.918

Scales, P., Benson, P. L., Roehlkepartain, E. C., Hintz, N. R., Sullivan, T. K., & Mannes, M. (2004). The role of parental status and child age in the engagement of children

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

and youth with adults outside their families. *Journal of Family Issues*, 25, 735-760. doi:10.1177/0192513X03259139

Snel, E., & Boonstra, N. (2005). De waarde van interetnisch contact. Een onderzoek over initiatieven en beleidsprojecten om interetnisch contact te bevorderen. In Raad Voor Maatschappelijke Ontwikkeling (Ed.), *Niet langer met de ruggen naar elkaar. Een advies over verbinden* (pp. 87-170). Den Haag: SDU Uitgevers.

Speer, P. W. (2000). Intrapersonal and interactional empowerment: Implications for theory. *Journal of Community Psychology*, 28, 51-61.

doi:10.1002/(SICI)15206629(200001)28:1<51::AID-JCOP6>3.0.CO;2-6

Speer, P. W., Jackson, C. B., & Peterson, N. A. (2001). The relationship between social cohesion and empowerment: Support and new implications for theory. *Health education & behavior*, 28, 716-732. doi:10.1177/109019810102800605

't Hart, H., Van Dijk, J., De Goede, M., Jansen, W., & Teunissen, J. (1996).

Onderzoeksmethoden. Amsterdam: Boom.

Tijmstra, J., & Boeijs, H. (2011). *Wetenschapsfilosofie in de context van de sociale wetenschappen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Van Dijken, M. W., Stams, G. J. J. M., & De Winter, M. (2016). Can community-based interventions prevent child maltreatment?. *Children and Youth Services Review*, 61, 149-158 doi:10.1016/j.chilyouth.2015.12.007

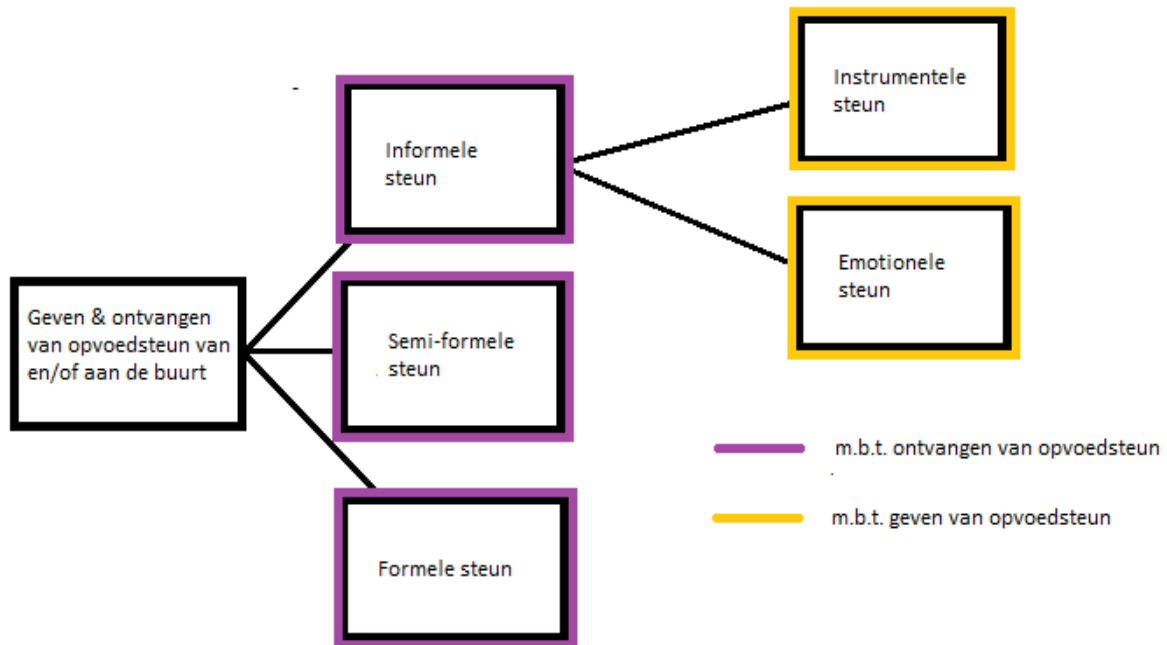
Van Leeuwen, K. (2010). Dialoogmoment ontmoetingsplaatsen. Studierapport. In N. Travers & S. Strynckx (Eds.), *Ontmoetingsplaatsen. Eindverslag dialoogmoment* (pp. 3-16). Brussel: EXPOO.

Van Vliet, L., & Kesselring, M. (2009). CJG kan sociaal netwerk van gezinnen versterken *Jeugd en Co Kennis*, 3, 37-44. doi:10.1007/BF0387505

Warner, B. D. (2007). Directly intervene or call the authorities? A study of forms of neighborhood social control within a social disorganization framework. *Criminology*, 45, 99-129. doi:10.1111/j.1745-9125.2007.00073.x

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Zimmerman, M. A., & Rappaport, J. (1988). Citizen participation, perceived control, and psychological empowerment. *American Journal of community psychology, 16*, 725-750. doi:10.1007/BF00930023

Bijlage A - Figuur

Figuur 1. *Soorten Opvoedsteun gehanteerd in dit onderzoek (Ghate & Hazel, 2002; Barrera et al., 2002)*

Bijlage B – Tabellen

Tabel 1

Verdeling van de respons op Vraag 12 uitgesplitst naar mannen en vrouwen

		Ze er oneens	Oneens	Eens	Ze er eens
Niet alleen professionals, maar ook buurtbewoners kunnen hun steentje bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt.	Man	3.3%	13.2%	69.2%	14.3%
	Vrouw	1.2%	17.8%	73.3%	7.8%
	Totaal	1.7%	16.5%	72.2%	9.7%
Ik vind het belangrijk dat volwassenen uit de buurt zich bezighouden met de opvoeding van mijn kind(eren).	Man	13.3%	47.8%	36.7%	2.2%
	Vrouw	12.4%	64.5%	21.6%	1.5%
	Totaal	12.5%	60.5%	25.3%	1.7%
Ik vind het belangrijk dat ik mij bezighoud met de opvoeding van de kind(eren) uit mijn buurt.	Man	6.6%	53.8%	39.6%	
	Vrouw	8.9%	68.2%	22.1%	0.8%
	Totaal	8.3%	64.7%	26.5%	0.6%
Hoe ik mijn kind(eren) thuis opvoed gaat alleen mij (en de andere ouder) aan.	Man	2.2%	18.7%	65.9%	13.2%
	Vrouw	0.4%	29.3%	60.2%	10.2%
	Totaal	0.9%	26.9%	61.4%	10.9%
Hoe ik mijn kind(eren) buitenshuis opvoed gaat alleen mij (en de andere ouder) aan.	Man	3.3%	44.4%	44.4%	7.8%
	Vrouw	1.9%	49.4%	45.5%	3.1%
	Totaal	2.3%	48.6%	44.9%	4.3%

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Tabel 2

Gemiddelden en standaarddeviaties bij significante verschillen vraag 12

		M	SD
Niet alleen professionals, maar ook buurtbewoners kunnen hun steentje bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt.	Lid geloofsgemeenschap		
	Ja	1.02	.51
	Nee	1.20	.62
Ik vind het belangrijk dat volwassenen uit de buurt zich bezighouden met de opvoeding van mijn kind(eren).	Lid geloofsgemeenschap		
	Ja	1.72	.58
	Nee	1.97	.69
Ik vind het belangrijk dat ik mij bezighoud met de opvoeding van de kind(eren) uit mijn buurt.	Lid geloofsgemeenschap		
	Ja	1.72	.56
	Nee	1.91	.58
Hoe ik mijn kind(eren) thuis opvoed gaat alleen mij (en de andere ouder) aan.	Lid geloofsgemeenschap		
	Ja	1.30	.57
	Nee	1.05	.64
Hoe ik mijn kind(eren) buitenshuis opvoed gaat alleen mij (en de andere ouder) aan.	Lid geloofsgemeenschap		
	Ja	1.62	.56
	Nee	1.34	.65

Noot. Een lager gemiddelde geeft aan dat de respondenten het meer eens zijn met de stelling.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Tabel 3

Informele, semi-formele en formele opvoedsteun

		Percentage Barneveld	Percentage gezinsrapport (Buxc, 2011)	Percentage Kesselring en collega's (2012)
		Informele opvoedsteun		
Ouders/ schoonouders	Ja	66.9	84	73.6
Vrienden/ kennissen	Ja	61.3	88	69.4
Overige familieleden	Ja	29.4	19	55.4
Buren	Ja	14.3	45	39.5
		Semi- formele opvoedsteun		
Kerk/ moskee	Ja	22.7	-	-
Sportcoach/ trainer	Ja	5.0	-	-
		Formele opvoedsteun		
Kinderopvang/ peuterspeelzaal/ school	Ja	36.1	75	64.7
Maatschappelijk werk/ Psycholoog/ Bureau Jeugdzorg	Ja	17.9	18	-
Huisarts	Ja	11.2	41	-
Jongerenwerker	Ja	0.3	-	-
Consultatiebureau/ CJG/ schoolarts	Ja	35.0	45	52.5

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Tabel 4

Ontmoetingsplekken in percentages.

Ontmoetingsplek	Feitelijk in de buurt (N=777)	Waar ontmoet ik vaak buurtbewoners (N=282)
Speelplein	61.9	27.2
Kerk	37.8	14.3
Bankjes	37.5	7.6
Supermarkt	37	19.3
Sportvereniging	24.1	7.8
Park	12.9	2
CJG	3.9	0.6
Moskee	2.5	0.3

Noot. Met een speelplein wordt bedoeld een plein of grasveld in de buurt waar kinderen veilig kunnen spelen.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Tabel 5

Beschrijvende statistieken per item

	<i>Modus</i>	<i>M</i>	<i>N</i>
			<i>Weet niet</i>
Hoeveel gaan mensen in uw buurt met elkaar om?	1	1,15	17
Hoe betrokken zijn de bewoners in uw buurt?	1	0,98	21
De mensen in mijn buurt zijn te vertrouwen.	1	0,86	1
Ik voel me verbonden met mijn buurt.	1	0,95	n.v.t
Als ik de kans had, zou ik uit mijn buurt verhuizen.	1	0,83	n.v.t
Ik heb het gevoel dat ik invloed kan uitoefenen over wat er in mijn buurt gebeurt.	1	1,64	n.v.t
Ik kan rekenen op mijn burens voor advies/ hulp.	1	0,91	n.v.t
De mensen in mijn buurt hebben dezelfde normen en waarden als ik.	1	1,12	38
Dit is een goede buurt voor kinderen om in op te groeien.	1	0,85	n.v.t
Ouders in mijn buurt praten met elkaar over hun kinderen.	1	1,08	85
Ouders in mijn buurt helpen elkaar als er problemen zijn met kinderen	1	1,09	101
De mensen in mijn buurt spreken kinderen erop aan als ze geen rekening houden met anderen.	1	1,12	79
De mensen in mijn buurt kennen de kinderen die op straat spelen.	1	0,96	38
De mensen in mijn buurt benaderen kinderen op een positieve manier	1	0,97	49
Ik denk hetzelfde over opvoeden als de meeste mensen in mijn buurt.	1	1,2	96

Noot. 0=Zeer eens/Veel, 1=Eens/Redelijk, 2=Oneens/Weinig, 3=Zeer oneens/Niet.

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Tabel 6

Vergelijkingstabel van percentages ouders die het eens zijn met de stelling.

Item	Barneveld (2016)	Nederland (Kesselring et al., 2012)	Nederland (Bucx, 2011)
De mensen in mijn buurt zijn te vertrouwen.	78,1	73.0	n.v.t
Ik voel me verbonden met mijn buurt.	54.1	63.5	n.v.t
Als ik de kans had, zou ik uit mijn buurt verhuizen.	14.1*	13.4 *	n.v.t
Dit is een goede buurt voor kinderen om in op te groeien.	71.5	64.7	90
Ouders in mijn buurt praten met elkaar over hun kinderen.	71.6	68.2	75
Ouders in mijn buurt helpen elkaar als er problemen zijn met kinderen.	74.4	62.0	67
De mensen in mijn buurt spreken kinderen erop aan als ze geen rekening houden met anderen.	76.8	69.6	70
De mensen in mijn buurt kennen de kinderen die op straat spelen.	71.9	76.1	85
De mensen in mijn buurt benaderen kinderen op een positieve manier	73.5	73.9	n.v.t
Ik denk hetzelfde over opvoeden als de meeste mensen in mijn buurt.	70.0	57.5	n.v.t

Noot. *Laag percentage eens verondersteld positief sociaal klimaat

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Bijlage C - Vragenlijst

VRAGENLIJST VOOR OUDERS IN DE GEMEENTE BARNEVELD

1. Geslacht (kruis aan wat op u van toepassing is).

- Man Vrouw

2. In welk dorp woont u?

- Barneveld De Glind
 Garderen Kootwijk
 Kootwijkerbroek Stroe
 Terschuur Voorthuizen
 Zwartebroek

3. Hoe lang woont u in deze buurt?jaar

4a. Hoeveel thuiswonende kinderen tot 18 jaar heeft u?

.....

4b. Hoe oud zijn zij?

.....

5a. Bent u bekend met het Centrum van Jeugd en Gezin (CJG) in uw buurt?

- Ja Nee

5b. Heeft u het Centrum van Jeugd en Gezin weleens bezocht?

- Ja Nee

6. Krijgt u bij de opvoeding weleens steun/ advies van:

(U kunt meerdere opties aanvinken)

- Ouders/ schoonouders Overige familieleden
 Vrienden/ kennissen Buren
 Kinderopvang/ peuterspeelzaal/ school Huisarts
 Sportcoach/ trainer Jongerenwerker
 Consultatiebureau/CJG/schoolarts Kerk/moskee
 Maatschappelijk werk/ psycholoog/ Bureau Jeugdzorg

7a. Heeft u in het afgelopen half jaar andere ouders met de opvoeding geholpen? (*Bijvoorbeeld oppassen, kinderen van school halen, advies geven, luisterend oor*).

- Ja Nee

7b. Zo ja, hoe heeft u dat gedaan?

.....

7c. Denkt u dat dit heeft geholpen?

- Nee Misschien Ja Weet ik niet

De volgende vragen gaan over de buurt waarin u woont.

8a. Hoeveel gaan mensen in uw buurt met elkaar om?

- Niet Weinig Redelijk Veel Weet ik niet

8b. Hoe betrokken zijn de bewoners in uw buurt?

(*Toelichting: bereid zijn in te zetten, iets te doen voor de buurt*).

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

Niet Weinig Redelijk Veel Weet ik niet

8c. De mensen in mijn buurt zijn te vertrouwen.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

8d. Ik voel me verbonden met mijn buurt.

Niet Weinig Redelijk Veel

8e. Als ik de kans had, zou ik uit mijn buurt verhuizen.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

8f. Ik heb het gevoel dat ik invloed kan uitoefenen over wat er in mijn buurt gebeurt.

Niet Weinig Redelijk Veel

8g. Ik kan rekenen op mijn burens voor advies/ hulp.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

8h. De mensen in mijn buurt hebben dezelfde normen en waarden als ik.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

8i. Dit is een goede buurt voor kinderen om in op te groeien.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met deze uitspraken?

9a. Ouders in mijn buurt praten met elkaar over hun kinderen.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

9b. Ouders in mijn buurt helpen elkaar als er problemen zijn met kinderen.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

9c. De mensen in mijn buurt spreken kinderen erop aan als ze geen rekening houden met anderen.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

9d. De mensen in mijn buurt kennen de kinderen die op straat spelen.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

9e. De mensen in mijn buurt benaderen kinderen op een positieve manier (zeggen gedag, geven een compliment).

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

9f. Ik denk hetzelfde over opvoeden als de meeste mensen in mijn buurt.

Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens Weet ik niet

10a. Welke van de volgende ontmoetingsplekken zijn er in uw buurt?

(U kunt meerdere opties aanvinken)

Park Bankjes Supermarkt

Kerk Moskee Speelplein

CJG Sportvereniging

Anders namelijk.....

10b. Op welke ontmoetingsplekken spreekt u uw buurtgenoten het vaakst?

Park Bankjes Supermarkt

Kerk Moskee Speelplein

CJG Sportvereniging

Anders namelijk.....

11a. Bent u lid van een sport- of hobbyvereniging of geloofsgemeenschap in deze buurt? (U kunt meerdere opties aanvinken)

SAMEN OPVOEDEN IN DE GEMEENTE BARNEVELD!?

- Nee Sport Hobby Geloof
 Anders namelijk.....

11b. Doet u mee aan activiteiten in deze buurt?

- Ja Nee

11c. Doet u vrijwilligerswerk in deze buurt?

- Ja Nee

De volgende uitspraken gaan over de verantwoordelijkheid met betrekking tot opvoeding. Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met deze uitspraken?

12a. Niet alleen professionals, maar ook buurtbewoners kunnen hun steentje bijdragen aan de opvoeding van kinderen in de buurt.

(Toelichting: 'steentje bijdragen' = 'kunnen helpen bij')

- Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

12b. Ik vind het belangrijk dat volwassenen uit de buurt zich bezighouden met de opvoeding van mijn kind(eren).

- Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

12c. Ik vind het belangrijk dat ik mij bezighoud met de opvoeding van de kind(eren) uit mijn buurt.

- Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

12d. Hoe ik mijn kind(eren) **thuis** opvoed gaat alleen mij (en de andere ouder) aan.

- Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

12e. Hoe ik mijn kind(eren) **buitenshuis** opvoed gaat alleen mij (en de andere ouder) aan.

- Zeer oneens Oneens Eens Zeer eens

13. Stel dat er in uw buurt activiteiten georganiseerd worden waardoor u in contact kunt komen met andere opvoeders, zou u dan belangstelling hebben voor: (U kunt meerdere opties aanvinken)

- Ouderkamer op school of huiskamer in het CJG/ Consultatiebureau, waar u binnen kunt lopen en andere ouders kunt ontmoeten.
 Bijeenkomst met andere ouders rondom een opvoedthema, zoals geloof, roken, pesten.
 Advies van andere ouders in een persoonlijk gesprek.
 Advies van andere ouders via internet/ chatten.
 Advies vanuit mijn geloofsgemeenschap
 Volgen van een training of cursus met andere ouders.
 Leuke dingen ondernemen met andere ouders en kinderen, bijvoorbeeld zwemmen, een fietstocht, museumbezoek of samen eten.

Dit is het einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor uw medewerking!